

סוף זמן קר"ש

עש"ק ויקרא
9:18

עש"ק צו 9:11

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בגדי הוא כל ההוא יומא
החוק בלג סוף

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ב"ה

שיעור השבוע

הבורת יסודי התורה
פרשת ויקרא
מס' שבועות מג. עד מה.
פרשת צו
מס' שבועות מה. עד מז:

תנ"א (א מן לעשב) רב"י נחוראי
ואז רא אבא לטבטבטימין אן ארשע חיישין
מרבין רבני שליט"א בסיום מס' קידושין

ב' ניסן תשס"ט

ויקרא

שנה י"א גליון כ"ב (תנ"ט)

באיזה אופן שהוא

במד"ר ר"פ זו ויקרא אל משה וגו' ר' תנחום בר חינלאי פתח ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו', בישראל שעמדו לפני הר סיני הכתוב מדבר, שאמרו נעשה ונשמע, וצריך ביאור. ואפ"ל דהנה ידוע מה שכתבו הספרים הקדושים כי צריך האדם להקדים בכל מצוה מחשבה למעשה ובטרם יקרב לעשיית המצוה יתבונן בלבו גודל חשיבות המצוה ועומק כוונותיה וטעמיה, ובהתבוננות זו יתלהב לבבו ויגיע לו חשק גדולה לקיום המצוה, ויעשה בשלימות הראוי. אמנם אף שזהו הדרך המעולה בעבודת ה', אך לא כל העתים שוות, ופעמים שאין האדם זוכה להגיע למדרגה זו, שיקדים את ערותא דיליה במחשבה תחלה קודם למעשה המצוה, ואפילו בעת כזאת חייב האדם לקיים המצוה כמצות אנשים מלומדה בלי התעוררות תחלה, ואחרי קיום המצוה ירגיש בנפשו כי בוטר בקרבו התלהבות וחשקות לקיום המצוה כבונה שלמה ובהתעוררות עובר לעשייתה, כי סגולת קיום המצוה היא להוליד בקרבו התעוררות זו.

ובזה אפ"ל מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, שקבלו על עצמם לקיים מצות ה' אף בעת שלא התעורר בלבם חשקות לקיום המצוה, מ"מ יכופו את יצרם לקיים המצוה בבחינת נעשה בלבד, שלא קדמה לה מחשבה והתעוררות, ובזכות קיום המצוה אפילו בלי התלהבות ודבקות, יתעוררו בלבם רשפי אש האהבה והחשקות לקיים מצוות ה' בכונה ובמחשבה קודמת למעשה. והוה שאמרו ישראל נעשה שיקיימו מצוות אפילו בלא הכנה והתעוררות, וע"י כך ונשמע, פירוש דשמיעה הוא לשון הבנה, כלומר שיוכו להשיג ע"י כך הבנה והתעוררות לקיים מצוות ה' בעריבות חביבות מתיקות המצוה.

ובזה מובן מה שהביא המדרש להכא מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, לרמוז כי כשם שקבלו ישראל על עצמם לקיים המצוות אף בבחינת נעשה בלי הרגשת התעוררות, ועל ידי כך יזכו לבחינת נשמע שתהיה להם הרגשה והבנה לקיום המצוה בחשקות ודבקות, כן מוטל על החוטא השב מחטאו ומביא קרבן לה' לקיים מצוות אף שאינו מרגיש רצון והתעוררות לקיימם, ומתוך כך יזכה להשגת התעוררות וחשקות לקיום המצוות.

גודל כח הדיבור בתורה ובתפלה

ויקרא אל משה. פירש"ל, צא ואמרו להם דברי כבושין בשבילכם הוא נדבר עמי. ונראה על פי מה שכתב בתפארת שלמה בפרשתו, לפרש הכתוב אדם כי יקריב מכם, כי האדם הרוצה להתקרב להשי"ת, יקח לו ראייה מן הבהמה שנעשית הקדש להקריבה על פי דיבורו של אדם שאמר הרי זו עולה, ונעשית קדש קדשים רק על ידי דיבורו והבל פיו של האדם, ואף על פי שהבהמה עצמה לא נשתנית והיא כמו שהייתה, אך הדיבור שמוציא האדם הוא קדש קדשים והוא חל על הבהמה והקדישה, ומה יראה האדם גודל הקדושה אשר בדיבורו, ומה עוד קל וחומר הדיבור של תורה ותפילה לפני השי"ת, והו

הפירוש אדם כי יקריב מכם שרוצה להתקרב לה', יקח ראייה מן הבהמה שחל הקדושה עליה על ידי דיבור פיו, עכד"ק. והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' מטות) בטעם שנתעלה משה רבינו יותר מכל הנביאים שהתא שכינה מדברת מתוך גרונו, מפני שהיה פיו ודיבורו קדוש וטהור עד מאד, שהיה הדיבור יקר אצלו מאד, והיה שומר פיו ולשונו לבלו לדבר רק די סיפוקו ומעודו לא חטא בשפתיו, ע"י"ש שהאר"ך בטעם אמרו.

ומעתה בפתח פרשת הקרבנות המלמדים את ישראל גודל מעלת וקדושת הדיבור, אמר לו הקב"ה למשה צא ואמור להם דברי כבושין לחזור ולהשמר על מוצא שפתותיהם שיהיה טהור וקדוש, וזה שסיים ואמר בשבילכם הוא נדבר עמי, פי' בשביל שלא נהוהו ישראל על קדושת הדיבור כראוי, על כן הוא נדב"ר עמי דייקא, שרק משה רבינו זכה שהיא הקב"ה נדבר עמו מתוך גרונו.

ברך משה

לבל חטא עוד

וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו. הנה המחקרים חקרו לבאר היתרון שיש לאדם מן הבהמה, ואמרו דבהמה יש לה ג"כ שכל דמצונו דנדרמת מתנומת שינה וראינו כמה פעמים אשר עלתה כמה דברים כשינה בחלומה ונדרמת וצריך לומר דהוא ג"כ בעלת שכל, רק יתרון האדם הוא דיש לו מוח בקדקדו להבין אמרי בינה וגם יש לו לב לחשוב והם תרי סרסורי דעבידיה, משאי"כ הבהמה היא נפרדת ונבדלת מבני אדם משכל הלב אשר איננו עמה רק משכל הראש ואדם החוטא הוא על ידי הסתת היצה"ר אשר הוא טמון ומצפון בלבו של אדם ולכן וסמך ידו על ראש העולה במדת ראש דהוא מדת הבהמה לבל יחטא עוד.

תפארת יחזקאל

בלי הזכרת השם

ויקרא אל משה וידבר ד' אליו. י"ל בדרך הלצה, על פי דאיתא בספרים לפרש (ישעיה נח יג) וקראת לשבת עונג, היינו אשר הפסוק בא להזהיר ולאסור עלינו להתענג בכל ימות השבוע רק ביום השבת לבד. ולמשל כשיש בעיר עשיר אחד, וכל אנשי העיר הם עניים, אז כאשר אחד רוצה לשלוח איש אחד אל העשיר הנ"ל, אין צריך להזכיר את שמו, רק באמרו אל השליח לך נא אל העשיר, או ממילא יודע השליח לאיזה אדם ילך. מה שאין כן כשיש הרבה עשירים, אז צריך לקרואו בשמו. כמו כן באם כל הימים הוא פורש מתענוגים, ורק בשבת מתענג בתענוגים, אז נקרא שבת בשם יום עונג סתם, והוה וקראת לשבת עונג, מה שאין כן באם כל הימים מתענג נפשו.

והוה ויקרא אל משה וידבר ד' אליו, היינו באם היה אדם קורא למשה, לא היה מזהויר להזכיר את שמו, רק היה קורא אותו וידבר ה' אליו, היינו אותו האיש אשר ד' מדבר אליו, והוא היה יחיד בזה, כי לא קם כמשה אשר דבר ד' אתו פנים אל פנים, אם כן ממילא היו יודעין אשר זה משה, ואף בלי הזכרת שמו כלל.

אמר נעים

אוצר הגנוז

הקרבנות קרבנו בזמן הזה והקרבנות קרבן פסח

דנו הפוסקים בהרבה דורות שמה חובה עלינו בזמן הזה להתאמץ ולהקריב קרבנות תמידין ומסופין. וכ' בספר התינוק (מצוה תמה) שאחר הביאו הדין שמקריבין אף על פי שאין בית, כתב שאין הכוונה לומר שיהיה עליו להקריב קרבן בבית המקדש עכשיו שהוא חרב זה דבר ברור הוא, והיינו שכל מה שמקריבין אף על פי שאין בית הוא רשות ולא חובה.

יש אחרונים שצידדו שאיסור יש להקריב קרבנות בזמן הזה ולא רק שאין חובה בדבר, ובפרשת בנין ציון (ס"ו א) כתב שכיון שכתוב בפרשת בחוקתי (ויקרא כו לא) ולא אריח בריח יתחוסם, מבואר שאין הקרבנות שמקריבנים בזמן הגלות עולות לריח יתחוסם, והרי שינוי בזבחם (מו): לשם ששה דברים הזבח נזבח ובכללם הוא לשם ריח ולשם ניחוח, על כן סובר הבנין ציון דאין להקריב קרבנות בזמן הזה כיון שלא ניתן להקריבם לשם ריח יתחוסם. ודברי הגמרא (מגילה י) שמקריבנים אף על פי שאין בית אמורים בכגון זמן עזרא שהתחילו לבנות בית שני ואז פסקה גזירת הגלות ע"פ נביא אז יכלו להקריב קרבנות אפי' שאין בית, ולא בימנינו, שאף שלא חרב הבית בדורינו מכל מקום גם על דור זה נאמר ולא אריח וגו' כיון שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו. אבל דעתו של הבנין ציון הוא רק שאסור לכתחילה להקריב אבל אם הקריבו הקרבן כשר בדיעבד. אך בהעמק דבר על הפסוק הנ"ל "ולא אריח" כתב שהמקריב קרבנות בזמן הזה הקרבן פסול כיון שאינו נעשה לשם ריח יתחוסם, אך חידש שקרבן פסח שלא כתוב בו ריח יתחוסם הוא הקרבן היחיד שניתן להקריב אף על פי שאין בית. ופירש בזה מה שאמרו (סנהדרין יא.) שמעברין את השנה כדי שגלויות ישראל יוכלו לבוא ולהקריב פסחיהם, ולמה לא הזכירו לו הרגלים, ומפרש שזה היה אחר חורבן ביהמ"ק עד חורבן ביתר שעדיין היה מוצב קיים והיו מקריבנים עליו פסחים בלבד מהטעם הנ"ל.

אמנם מצאנו ברבים מן הראשונים והאחרונים שדנו על הקרבנות קרבנות בזמן הזה ולא סברו שיש מניעה בעצם הקרבנות, הקרבנות, בכפתור ופזת (פ"ו) הביא שרבינו יחיאל מפריש אמר לבא לירושלם, והוא בשנת שבע עשרה לאלף הששי, ושיקריב קרבנות בזמן הזה. ובסוף משנה (בית הבחירה פ"ז ה"טז) כתב שמה שעזרא קדש לעיתיד לבא שמה בזמן החורבן ינתן לנו רשות להקריב. וגם האחרונים (הרמב"ם) קונטרס דרישת ציון והתחית י"ד סי' רלו) שעמנו בנושא זה דנו משום שאלות אחרות כגון שאין אנו יודעים מהו התכלת, ואין אנו יודעים מקום המזבח, שנראה שפירשו את דברי הגמרא שמקריבין אף על פי שאין בית גם על זמן הזה. ולמעשה רבו גדולי האחרונים שפקפקו בהקרבנות קרבנות בזמן הזה מטעמים שונים, והם בעל ה"שועות ישראל בהסכמה לדרישת ציון, ובספר מגדל דוד האריך ר' דוד אלכסנדר מליסא להוכיח איסור הקרבנות קרבנות בזמן הזה, ודחה עד היסוד דברי הדרישת ציון שנקט שישלום להקריב, וכן נדפס באלטונא ספר עבודת תמה ודחה כל היתרים ומסיק לאיסורא, וכן כתב מהרש"א עלפאנאדי בש"ת מהרש"א (א"ח סי' טו), וכ"כ עוד אחרונים רבים.

(המשך בעמוד ד)

מועל ישועות

אחד בא אל הרה"ק מנעשכיו זי"ע, ושאלו מאין הוא, וענה לו שהוא ליטאי, ואמר לו שאין עסקו באנשים שאינם מאנשיו, ושאלו לחפצו, ואמר שהינו צריך עכשיו לשלג... והבטיחו. ושאלו ומי חברך שבא יחד אתך, וא"ל שהני"ל הוא מתנגד שכינו, שגם הינו נצרך לשלג אבל אינו רוצה ליכנסו אל הרבי, בחשבו שאם לו ירד שלג, הרי ממילא ירד גם על חלקו שהוא בשכנותו. וענה הנעשכיער: אזוי!! וירד השלג רק על חלקו, וחלק חבריו שכנו היה נקי משלג...

ילדים חזרו מהחדר ופתאום התחיל לרדת שלג, וענה אחד הרי אין עכשיו עת שלגים, ודאי קיבל כבר הרבי כסף מאחד להוריד לו שלג... והרגיש זאת הנעשכיער, ואמר להגבאי: הא לך כסף, וקנה נעלים חדשות לתינוקות אלו, שלא ימיסו את השלג שלי...

(סיפורי הרמ"ח עמי קפג).

מתיר עגונות

הרה"ק ר' יצחק מנעשכיו זצ"ל סיפר בקדשו בזה הלשון: הנה על כל הנוראות והנפלאות שידענו שעשה אבא מארי [ר' מרדכי] זה"ה אותות ומופתים, שהחיה מתים בפה נעשכיו, על הכל איני מתפלא, כמו על מעשה זה. עגונה אחת היתה מפצרת מאוד לפני אבא מארי זצ"ל שיתיר אותה מעיגונה, והיתה לפניו פעמים רבות, ופעם אחד נלאה נשוא צערה, והשיב לה: מה אעשה לך, ואמרה אליו, היפלא מאדמו"ר החזירו לי. והשיב הרה"ק זצ"ל וכי פה הוא שאוכל להושיע לך, הנה עומד ספל מים אולי שם הוא, והאשה ההיא גודל אמונתה האמינה כי לא יצאו מפיו הקדוש דברי הבאי, והביטה בתוך הספל מים שעמד שם, וצעקה הנה הוא נראה יושב בספל, ושאל אותה האיך הוא יושב, ואמרה ביארמלקע על ראשו בלי כובע, ואמר לה הראינו את היארמלקע, ונתנה ידה להספל והוציאה את היארמלקע.

והמעשה היה: שבעלה היה חייט, ותפר בחצר במרחקים, וישב לפני חלון פתוח, והיארמלקע על ראשו, ופתאום נשאה הרוח את היארמלקע מעל ראשו, והוא חפש אותה ולא מצאה, עד שעלה על לבו כי לא דבר ריק הוא, ונשאו לבו ושב לביתו, ואשתו הראתה לו את היארמלקע שנאבדה ממנו, והכירה, והתיר לעיגונה. (זכרון טוב ח"א, מעבדות הצדיקים אות כז).

רגע לבטלה כמו איסור אשת איש

כי רגע באפו חיים ברצונו (תהלים ל, ו). אם רגע אחד יקר בעיני האדם שלא יעבור לבטלה, אז "חיים ברצונו". והוסיף: אבל האדם שרגע של בטלה אינו אמלו כמו איסור אשת איש, מאדם כזה אין אנו מדברים. (רשפי אש החדש, אות קסז).

שני בתי צוואר טלית קטן

מעשה שפעם אחת רצה הרה"ק מוהר"ם מנעשכיו זי"ע שיהיה לו טלית קטן מארץ ישראל, ובקושי גדול השיגו. ואמר אחד מתלמידיו להרה"ק שהוא רוצה לעשותו, ונתן הרה"ק את הטלית קטן ליד תלמידו שיתפור אותו, והתלמיד הני"ל קיפל את

היקולא דצדיקים

הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיו זצ"ל
ח' ניסן

הטלית קטן כדי לחתוך את בית הצוואר, וטעה וקיפל אותו יותר מן הצורך, וחתך שני בתי צוואר. בראותו מה שעשה נפל לבו מאוד, כי היה ירא מהקפדת רבו הקדוש, כי כמה טרחות ויגיעות היה לו עד שהשיג טלית קטן מארץ ישראל, והוא קלקל אותו לגמרי, ואדם מועד לעולם, ויהי כי שאל אותו הרה"ק אם עשה את הטלית קטן, השיב בפחד ובהלה: מה אומר לרבינו הקדוש! כך וכך עלתה בידי! אמר לו הרה"ק: ומה אתה מפחד, הלא צריך שני בתי צוואר לטלית קטן, האחד כנהוג, והשני צריך כדי לנסות אם יכעוס מרדכי על זה, אבל מרדכי אינו כועס, כי גם זה הוא רצון הבורא שלא לכעוס. (סיפורים נפלאים עמי נו אות לט).

בעיני המגיד הגדול ממעורטש זי"ע

ידוע שהמגיד מזלאתשוב צוקלה"ה נסע אל המגיד הגדול ממעורטש צוקלה"ה זי"ע ועכ"ה. וגם הנעשכיער שהיה נוסע לרבו הזלאתשוב נסע אז גם כן לשם, ופעם אחת נכנס הנעשכיער לבקש שם את רבו המגיד מזלאתשוב, וישאלהו אחד שהיה מהמפורסמים הגדולים, שהיה תלמיד המגיד הגדול ממעורטש: את מי אתה מבקש, כי הנעשכיער היה אז עוד בימי נערוותו, בהיותו עוד רב בעיר לעשונב, ויענהו: את רבי אנכי מבקש, וישאלהו: מי הוא רבך, ויענהו הנעשכיער: רבי הוא המגיד מזלאתשוב. ויאמר אליו השואל: אתה ורבך לרבי צריכים. ויבט עליו הנעשכיער בתרעומות, ויתן ידו על שכמו, כאומר: הנה הגדלת לדבר.

והנה אותו השואל הני"ל שהיה תלמיד של המגיד ממעורטש, ודרך המגיד הגדול זצ"ל היה ללמוד עם איזה מתלמידיו שיעורים מיוחדים לכל אחד בזמנו, ועם התלמיד הני"ל היה לומד בחכמות הנסתרת אחר חצות לילה, ויהי בלילה ההוא כשישב לפניו ללמוד, ראה המגיד כי אינו משיג את הלימוד, וישאלהו מה יום יומימים שאינך תופס כלל מה שאתה לומד? שמה פגמת חס ושלום! ויענהו התלמיד: איני יודע שום סיבה, וישאלהו עוד: זכור נא שמה פגעת היום בחד מן חבריך, ויענהו איני מרגיש בשום דבר, רק עם הרב מלעשונב אירע לי כדברים הני"ל, ויאמר לו המגיד: תראה לפייס אותו, כי אם לאו אין תרופה, וילך התלמיד להגאון מוהר"ם זצ"ל וסיפר לו הענין ואשר רבינו ציוה לי לפייס אתכם, ויענהו הגאון מוהר"ם זצ"ל: את כבוד עצמי אני יכול למחול, אבל כבוד רבי איני יכול למחול, ועתה דע לך כי כל המדריוגות שהיה לך עד עתה, כולם נטולים ממך, אבל מעתה צא ועמול מחדש

בעבודה של השי"ת ותשיג מה שתשיג מחדש. (זכרון טוב, מאמר סיום בטוב את ו).

משיח בדורו

פעם שהה הרה"ק ר' יצחק משולם זלמן מנאראל זצ"ל אצל הרה"ק השר שלום מבעלו, והיו שם הרבה אדמורי"ם, שבאו לשבות את שבתם בצילן, בלט ביניהם הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זצ"ל, אשר בשולחן הטהור באותו שבי"ק, ישב סמוך ממש להרה"ק מבעלו זצ"ל.

תוך כדי אמירת התורה פתח הרה"ק מבעלו ואמר: "אין זה מהמדריוגות הגבוהות לראות את ארץ ישראל בבנינה, וירושלים בבנינה, ובית המקדש בבנינו והולכים לירושלים כאשר צדיק הדור בראשיתו, ובי"ה שזכינו לכך ואנו רואים את ארץ ישראל בבנינה וירושלים בבנינה, ואת בית המקדש בבנינו, והולכים לירושלים עיה"ק כאשר צדיק הדור בראשיתו". דיבורים קדושים אלו שמעו כל הנוכחים, ומיד בסיום דבריו גחן הרה"ק מקאמינקא אל הרה"ק מבעלו, ואמר: "רבינו ומורינו, הייתי רוצה להבין את דברי הקדמה של מר"י, ולאחר מכן דיבר השר שלום כשעה ארוכה מפה לאוזן כאשר אף אחד מלבד הרה"ק מקאמינקא אינו שומע דבריו הנשגבים.

שנים עברו והרה"ק רימ"ז מנאראל ז"ל, לקה במחלה כבדה רח"ל, ונצמד למשכב, בא אליו לבקרו הרה"ק ר' יהושע מבעלו, וגלגלו ביניהם שיחה ארוכה בדברי תורה וחסידות מתוך ידידות עמוקה, ותוך כדי שיחתם כנראה נגעו בדבריו הקדושים של השר שלום באותו שבי"ק, פנה מהר"י מבעלו לחרב מנאראל ואמר: "שמעו נא הרב מנאראל, אבי הק' אמר לי דבר מסוים בשתי הזדמנויות, בפעם האחת אמר לי שלא אגלה לאיש בעולם את דבריו, אולם בפעם האחרת כאשר אמר לי אותם דברים לא ציווה עלי את אשר לא אספר. ואם כן מבין אני שמותר לי לספר, ולכן אגלה שכוונתו היתה להרה"ק צי"ע רבי מרדכי מנעשכיו שהוא היה משיח בדורו". (רשפי אש החדש, סיפורים אות אא).

ממונה על מפתחות בית המקדש

הרה"ק ר' שלום מבעלו זצוק"ל היה נוהג לשלוח פרוסת שלום להרה"ק ר' יצחק מנעשכיו זצוק"ל, ושאלו אותו מדוע פורס בשלום הנעשכיער ולא בשלום הרה"ק המגיד מטריסק, ויען הבעלזער ויאמר: הנה הרב ר' יצחק הוא בן מורי ורבי ר' מרדכי מנעשכיו זצוק"ל, לכן אני פורס בשלומי, וסיפר איך היה "הנעשכיער" רבו, שפעם אחת למד מסכת מדות, ולא היה יכול להבין פירוש התוספות יום טוב, ועיין בו הרבה עד שנרדם בשינה, והנה איש זקן ושיבה בא אליו, והאיש היה חגור איזור רחב, ובהאזור תלוי מפתחות הרבה סביב סביב, ויקחהו האיש בידו, ויביאו ירושלימה והוליכו למקום המקדש, והראהו כל תבניתו ומדתו, ואמר לי כעת תוכל להבין הפשט בתוספות יום טוב, ושאלתי אותו, רבי מה שמכס ומי אתם, ואמר לי אני הוא הנעשכיער מרדכי בן גיטל, ואני ממונה על מפתחות בית המקדש, ואקץ וארא כי הפשט עתה טוב מאד, לכן בדין שאפרס בשלום בנו. (גן הדסים, מערכת הרה"ק מבעלו את ו).

צטצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים"
שע"י מבצר הכוללים קרית יואל
והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א

דינים השוכחים בהגעלת כלים לפסח

א) כתבו הפוסקים שלפי שרבו מאוד הדקדוקים בהלכות הגעלה ואין הכל בקיאות בהם, לפיכך ראוי ונכון שבעל תורה הבקי בהלכות הגעלה הוא יגעיל את הכלים, וע"כ מי שרוצה להגעיל כלים של חמץ בביתו, יברר אצל המורה הוראה הדינים ששייכים בו, ויפרט לו כל מין כלי שרוצה להגעיל, כיון שדיני ההגעלה משתנים לפי תשמיש הכלי, וגם תלוי מאיזה מין נעשה הכלי [כגון אם נעשה מזוככת, אין מועיל לו הגעלה מחמץ לפסח].

ב) היות שבזמנינו שכיח להגעיל כוסות [בעכער"ס] ושאר כלי כסף שהשתמשו עמהם כל השנה, ע"כ נכתוב קצת דינים השוכחים שצריכים לידע בשעת הגעלתן.

אין הגעלה מועיל אם נדבק לכלוך [שמו"ץ] על הכלי

ג) אין הגעלה מועיל אלא למה שנבלע בתוך דופני הכלי, אבל אם נדבק על הכלי לכלוך [שמו"ץ] שהוא בעין, אין מועיל הגעלה לכלי זה כי חיישינו שמה יש שם משהו חמץ בעין, וע"כ אפילו אם הוא רואה

שהלכלוך אינו חמץ, אלא חלודה [ראס"ט], או שאר לכלוך, מ"מ חיישינו שמה יש תחתיו קצת חמץ בעין, אמנם אם יש על הכלי מראה לחוד בלי ממשות ליכא חשש.

ד) וע"כ כל כלי צריך לנקותו הדק היטב קודם הגעלה, שלא ישאר עליו שום שמנונית ולכלוך בעין, ובפרט כלי שיש בו גומות שמתדבקין שם לכלוך, צריך לנקותו היטב שלא ישאר שם שום לכלוך.

ה) ומהאי טעמא בעכע"ר שפיהם כפופים מלמעלה [זוים] וא"א להגיע בתוך הסדק ולנקותו כדון, אין מגעילין אותו, [ויש עצה שיעשה ליבון קל על השפה ואח"כ מהני הגעלה, ועי' בהערה' מזה נקרא ליבון קל, ובאיזה כלים מהני היתר זה].

ו) וכן הווי"ן פלא"ש שמשתמשין בקביעות כל השנה המציאות שא"א לנקותו היטב מחמת שפיה צר, ובפרט מינים כאלו שיש בתוכם חריצין ובלטיין שיש לחוש שנשאר שם פירור חמץ, וע"כ טוב שלא להגעילו.

ז) וכן המדקדקין המחמירים להגעיל כלים חדשים לפסח יזהרו להסיר הסטיקער"ס מהכלים קודם ההגעלה.

א) מג"א (סי' תנ"ב סק"ט) בשם ספר הסידים (סי' תשל"א) חק יעקב (סק"י) תניא (ספ"ה ל') ועי' ב"מג"א (א"א ט') דהביא כאן דברי היש"ש דעתה בעונותינו הרבים היודעים מועטים והמורים מרובים עיי"ש. ועי' בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת ה' את"י ט"ו) שכן מתבאר גם מדברי הרא"ה להגעלה צריך איש בקי ועי"ש שהביא מעד פוסקים שהתירעמו על שאין נוהגין בזה וסיים ולכן חייב כל אדם לעמוד בעת הגעלה להשגיח בדבר ולא יסמוך בזה על בני ביתו ולא יבא פיגול ודבר טמא לתוך פיו שאם ח"ו לא תהיה ההגעלה כדניה וכמפסטה הרי הכלים והמאכלים הם אסורות ונמצא אוכל בכל יום נבילה וטרופח [אן חמץ] חלילה וכו' וכל העובר על דברי חכמים וכו' כ"ש לעבור על דבריהם מדי יום בימיו ולפעמים הוא עובר כמה פעמים ביום אחד שיכשל בכמה כלים וכן הו"א דבר ה' ישיגין מאוד בהגעלה שיעשו בני ביתו ואם לא יוכל לעמוד על גבן בשעת ההגעלה ע"כ יודיע להן דרכי הגעלה היטב באזהרה כפולה ומכופלת, ומי שאינו יודע דיני הגעלה ילך אצל חכם וילמדנו אורחת חיים עכתי"ה השי"ת. ב) הגה אף שעל פי עיקרא דדינא לא ה"י צריך להגעיל כלי כסף שהרי תשמישן בצונן מ"מ כבר כ' הרמ"א (סי' תנ"א ספ"ה ז') דנהגו להגעילם משום דלפעמים משתמשין בהם בחמץ [ובזמנינו מצוי חשש זה שהרי מדיחין אותו בתוך הסינך ביחד עם שאר כלי חמץ במים חמץ] והמג"א (סי' ק"י) הוסיף עוד חשש מהגהות מיימנות (סוף הלכות חמץ ונמצא) דיש לחוש למה שנשרה שם לפעמים פתחי לחם מנת לעת וכבוש הרי הוא כמבושל עיי"ש, וכן הוא ברמ"א (יורה סי' קכ"א ספ"ה ה'), ובש"ך שם (סי' ק"א). ג) דין זה למדו חכמינו מפרשת הגעלת כלי מדין (במדבר ל"א כ"ב), "אך" את הזהב כלומר רק את הזהב כולו ורק את חזהו וכו' ודיינו שלא יהי' שם חלודה רק זהב בלבד או מועלת הגעלה להפליט הבלוע, אבל כשיש שם חלודה או שאר טינופת יש לחוש שמה יש שם משהו ממשות האיסור תחת החלודה או הטינופת, עי' בטור"ד (סי' תנ"א סק"י) ותניא (ספ"ה ט"ז). ד) טור"ד חק יעקב (סי' ק"י) תניא (סי' ק"י) משנ"ב (ועי' בטור"ד שם דעל צד היתור טוב ליבן מקום החמץ וכן הוא במקור חיים [החדושים סי' ק"א]). ה) שו"ע (סי' תנ"א ספ"ה ז') ועי' בענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה ז').

ו) אף דמבאר ברמ"א (ספ"ה ז') דרך כשהסדק והגומות הוא בתוך הכלי צריך לחוש שנשאר שם חמץ בעין אבל בחוץ אין צריך לחוש וכמ"ש המג"א (סי' ט"ז) וא"כ לכא"ה ה"ה בעכער"ס הגיל שפיהם כפופים מבחוץ לא ה"י צריך לחוש שמה שם חמץ בעין, מ"מ כ' הפמ"ג (א"א ס"ב ט"ז) דקצרות שם אונים בעין צירים אף מבחוץ חמץ נכנס שם כידוע וא"א לנקות, הובא דבריו במשנ"ב (סי' מ"ד), ולכא"ה הטעם שחששו כאן יותר משאר גומות שמבחוץ הוא משום שהוא קרוב לשפת הכלי והמציאות שנתחב ונדבק שם בעין, וא"כ ה"ה לענינו המציאות שנדבק שם בעין בשעת השתי' והשימוש, ועי' במקור חיים בבאור"ם סק"ד משי"כ בענין זה ואמ"ל.

ז) העצה שכתבנו פשוט כמבואר בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה ג' ד' ה'), וספ"ה י"ג לענין ב"מג"א. ח) כ' המג"א (סי' תנ"ב ס"א) בשם מהרי"ל דכלי שפיהו צר שא"א לשפשו בפנים או שיש לו קנים אסור בהגעלה עכ"ל, ואף שיש לדרן דכאן לא השתמש בו עם חמץ רק עם יין, מ"מ עי' ברמ"א (סי' תנ"א ספ"ה ז') ומקור חיים (תירושים סי' כ"א) שחולקים על הרמ"א וס"ל דא"א להגעיל סלים כלל, בוודאי דמתמרים בגרון דידן, ועי' בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת חמץ ונמצא סי' ד' את"י) שהביא מספר תורת אביגדור שאוסר להגעיל הסאמיווא"ר מכיון שפיו צר לא מהני הגעלה והו"ד בספר זכרון (דף י"ב סוף ע"ב) וכו"כ בשו"ת צמח צדק (תירושות א"ח סי' ג"ד), דהמנהג פשוט שאין מגעילין רק מלבנים אותו, ואף שלא ה"י משתמשין בהם בכל השנה רק למים בעלמא ואף על פי כן חששו לפירווי חמץ שא"א להוציאו, ועי' במענינו שמואל סי' קט"ז מה שצידד הרבה להקל מחמת שאין משתמשין שם חמץ ואעפ"כ מסיים דמי שידו משגת לנקות הסאמיווא"ר חדשה מה טוב עיי"ש.

ט) עי' בשר"ת שלמתי חיים (להגרי"ח ואנענעל זצ"ל - סי' ר"ח) שכן הוא מנהג ירושלים טוב"ב (וכן נוהגין הרבה גם בשאר מקומות) והוא מטעם שחששו שמה כבר נשתמש עמו המוכר בחמץ, ועיי"ש דנסתפק אי מנהג זה הוא דוקא כשנעיל בלא"ה שפר כלים וליכא הוצאת או לעולם נוהגין כן, וגם כהיום שלכא"ה אין לחוש כ"כ שהמוכרים השתמשו עמו מ"מ יש חשש חדש מפני שצונו מאוד היום שמתחזיקין הכלים להתנות ובפרט בחתינו אף קאמפאני"ס גדולות ועי"כ אפסר דאחד השתמש עמו קודם שהחזירוהו, וכל זה לא חששות דעל פי הלכה אין צריך לחוש לזה ולו וכמבואר ביו"ד (סי' קכ"ב).

י) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

יא) עי' בשר"ת שלמתי חיים (להגרי"ח ואנענעל זצ"ל - סי' ר"ח) שכן הוא מנהג ירושלים טוב"ב (וכן נוהגין הרבה גם בשאר מקומות) והוא מטעם שחששו שמה כבר נשתמש עמו המוכר בחמץ, ועיי"ש דנסתפק אי מנהג זה הוא דוקא כשנעיל בלא"ה שפר כלים וליכא הוצאת או לעולם נוהגין כן, וגם כהיום שלכא"ה אין לחוש כ"כ שהמוכרים השתמשו עמו מ"מ יש חשש חדש מפני שצונו מאוד היום שמתחזיקין הכלים להתנות ובפרט בחתינו אף קאמפאני"ס גדולות ועי"כ אפסר דאחד השתמש עמו קודם שהחזירוהו, וכל זה לא חששות דעל פי הלכה אין צריך לחוש לזה ולו וכמבואר ביו"ד (סי' קכ"ב).

יב) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

יג) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

יד) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

טו) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

טז) ע"ע בשו"ע (סי' תנ"א ספ"ה י"ג) לענין ב"מג"א (סי' תנ"א ספ"ה י"ג).

הכנת הכלי קודם הגעלתו

ה) כל כלי שרוצה להגעילו, לא ישתמש עמו בחמץ חמץ כ"ד
שעות קודם ההגעלה¹, וע"כ אם נדבק על הכלי דברים שיש בהם
חשש חמץ, ורוצה לשפשו ולחסירו משם עם מים חמים, צריך
לשפשפו כ"ד שעות קודם הגעלה², ואם שכח והשתמש עמו בחמץ
חמץ [או אם שפשף בעיון עם מים חמים], צריך להמתין מחדש כ"ד
שעות³.
ט) יזהר שהכלי יהי מנוגב יפה קודם ההגעלה, ולא יהי רטוב
מומים צוננים, שמא יצטנן ע"ז המים הרותחים שמגעילו בו⁴.

דין היות הגדולה שמגעילין בו

י) הרבה נוהגין להגעיל בתוך כלי מיוחד הנקרא כשר טא"פ,
והנוהגין כן אין צריכין להגעיל היותה לא לפני הגעלה ולא לאחריה⁵.
יא) ואם אין לו כלי מיוחד, יקח כלי חמץ שלא השתמשו עמו
בחמץ במשך כ"ד שעות (א"ט בן יוסף), ויגעיל אותו לעצמו, והיינו שימלא
אותו עם מים וירתיחנו⁶ (וא"צ לבלאותו כ"כ עד שיפסק טעמו החיץ) ואח"כ ישפוך המים
האלו, ויחזור וימלאנו עם מים אחרים וירתיחנו, ויגעיל הכלים בתוכו⁷.
יב) אחר שגומר מלהגעיל בתוכו הכלים שצריך לפסח, א"צ להכשיר

היורה הגדולה עוה"פ שהרי אינו רוצה להשתמש עמו בפסח⁸.
ג) ואם רוצה להגעיל בתוך יורה גדולה "של פסח" או א"צ להגעילו
מקודם [דהא הוא כשר לפסח], אבל אחר שגומר מלהגעיל בו הכלים,
צריך להגעילו אח"כ, וימלאנו מים כל מה שיוכל⁹, וגם ישליך בו אבן
רותח, כדי שהמים הרותחים יעברו על שפתו וישפכו לחוץ¹⁰.
יד) מי שמגעיל כלים חדשים לפסח, לכתחלה יגעיל אותו בכלי
המיוחד להגעלה [כשר טא"פ] המיוחד להגעיל בו רק כלים חדשים
לפסח, [ויכול להגעיל בעקעקע¹¹ חדש שלא השתמש בו עם חמץ
עדיין], ואם אין לו כלי מיוחד כזה טוב יותר להגעיל בתוך כלי הכשר
לפסח, וא"צ להגעיל אח"ז היורה הגדולה¹².

דין המים שמגעילין בו

טו) המים שמגעילין בו צריך שיהיו מעלה רתיחות שהוא מעלה
אבעבועות (בבב"ע)¹³, ומאוד צריך לזוהר בזה [ויש אופנים שאם לא העלו
המים רתיחה צריכין לחזור ולהגעילו, עיי בהערה¹⁴].
טז) וע"כ אם רוצה להגעיל כלים זה אחר זה, ורגילות הוא כשמכניס
כלי אחד נחו המים מרתיתתו ושוב אינו מעלה אבעבועות, צריך להמתין
עד שיתחיל שוב להעלות אבעבועות¹⁵, ועצה טובה שיכסה המים עם
הדעק"ל, שע"ז מומה להרתחה.

=====

יא) רמ"א (סי' תנ"ב סעיף ב') נוהגין כן אף כשמגעיל קודם שעה ה' (מג"א סק"ט) ואף כשיש ס' בהיורה נגד הכלים שמגעיל (ח"ק יעקב ס"ק י"ד, תניא סעיף ט"ו) גזירה שמא יגעיל כלי איסור ולא יהי' ס' נגדו,
(ועיי' בבב"ל (סעיף א' ד"ה שאין) שחשש להפוסקים דס"ל דעל פי דינא צריך שיהא אינו בן יומו עיי"ש).
ומה שכתבנו להחמיר להשתמש רק בחמץ חס, ולא בשאר חמץ, דאף אם משתמש עם מים רותחים לא נעשית בן יומו עיי"ש כמו שמבואר ביו"ד (סי' ס"א ק"ג) ובש"ך (סי' צ"ד ס"ק כ"ב) דבהיתר לא נעשית
נבלה (ומה שחזרו ונכנסו ש"ס לפי ערך) ועוד דהיו נ"ט בר נ"ט בחמץ נדקטין דלענין זה נקרא התירא בלע כמ"ש במג"א (סי' תנ"ב סק"א) וחק יעקב (סק"ב) לא נעשית בן יומו על ידי השתמשות
במים חמץ, וכן מבואר ג"כ במחצ"ש כ"א (סק"ט - בסוגר) עיי"ש (ואף למקצת פוסקים [פר"ח והר"א] הובאו דבריהם בבב"ל סעיף א' ד"ה שאין) דסבירא להו דחמץ נקרא איסורא בלע גם לענין זה, מ"מ מסתבר לענין זה בודאי דיכולין להקל,
דאף במאור איסורין או השתמש במים בתוך מעלי"ש יש כמה צדדים להקל לומר דנקרא עדיין אינו בן יומו ונתעטף מהם פסק המג"א ס"א ק"ג להקל בזה בהפסק קצת עיי"ש, וא"כ מסתבר דבחמץ יכולין להקל אף בלי הפסח, וכ"פ הגה"צ הרומ"ן שליט"א.
יב) פשוט, שאז נבלע חמץ, אמנם מ"ש המג"א (סק"ט) שיש חומרא להמתין אחרי השפושן כ"ד שעות בכל ענין, עיי' בחק יעקב (סק"ד) שהשיג ע"ז והובא בשעה"צ (סק"ה) וגם התניא לא כתב
חומרא זה.
יג) אכן אם הוא כבר בתוך מעט לעת לטוף זמן אכילת חמץ, יגעילנו כשהוא ב"י, (יוראה או לכתחלה שיהי' ס' נגד הכלים שמגעיל), ולא ימתין שיהי' אינו בן יומו, משום שאם ימתין עד אחר זמן אכילת
חמץ יש לדקדק בהרבה דברים.
ואם נודמן שלא הגעיל עד אחר שעה ה' יש לשאול למורה הוראה האין להגעיל דיש עוד פרטים שצריכין להזהר אז, ואכמ"ל.
יד) מג"א (סי' תנ"ב סק"ט) וכ"כ האחרונים, ופשוט בדריעבר ליכא איסור אף אם הכלי יהי' רטוב אם באמת לא הצטננו המים הרותחים והיו מעלין רתיחה כדלהלן (סעיף ט"ו).
טו) כדי לבאר מנהג זה ולהבין הסעיפים דלהלן נקדים הקדמה קצרה.
דעת המחבר והרמ"א ושאר פוסקים (סי' תנ"ב) דהמגעיל בערב פסח קודם שעה חמישית מותר להגעיל אף שהיורה הוא בן יומו ואף שילכא ס' נגדו, והטעם הוא כמו שביארנו הראשונים דאף
שיוצא בליעות מהיורה ליכא חשש דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתירא ויש ג' נ"ט ובי' כלים, ובכה"ג מותר אפי' לגרום נ"ט בר נ"ט לכתחילה, ובכה"ג נקטינן דחמץ נקרא היתירא בלע ולא אמרינן דחמץ שמו
עליו וכמבואר במג"א (סק"א) וחק יעקב (סק"ב).
יז) מעיקר הדין אבל ה"ב"ח (סי' תנ"ב) החמיר להגעיל היורה הגדולה קודם ההגעלה, וכן א"כ אם רוצה להשתמש עמו בפסח, אף כשמגעיל קודם שעה חמישית ואף שהכלים הם אינם בני יומן,
והטעם להחמיר הוא משום דלגבי טעם הבלוע בכלי ממקום אחר דיכולין להוציאו על ידי הגעלה הוי לכתחלה וגורו שלא להשתמש בו עד שיגעילם אפי' שמן התורה אין טעמו נאסר וכו', ואף
לדכא"ל לפי זה גם הכלים הנגעלים בתוכו אי אפשר שלא יחזרו ויבלעו מן הדין להגעיל מה שגמלו, ומ"מ בזה שאנו מכיין שלא יקבל טעם ממקום אחר אלא מפליתת עצמם ולא אפשר שלא יחזרו להבלע בכלי
ואין לו שום תקנה לעשות בו הוי' לי' כמו בדריעבר ומותר, וכיוצא בזה כתב הרמ"א בביאוריו לסמ"ג וסיים ה"ב"ח שכן נוהגין ואל תטוש וכו' עת"ד, והובא מנהג זה בהרבה אחרונים, מג"א (סק"י)
פר"ח (סעיף א' ד"ה תרדן סעיף ט"ו) ערו"ש (סי' תנ"ב) תניא (סעיף ט"ו וסוף סעיף כ"ב) משנ"ב (סי' י"א - ובשער העינין ס"ק ט"ו).
ומהאי טעמא נתפשט בהרבה מקומות שמיאזנין יורה שאין משתמשין בתוכו כל השנה כלל וכל יד זה אינו צריך להגעיל היורה כלל, לא קודם ההגעלה שהרי לא השתמש בתוכו עם מאכלי
חמץ כלל, ולא לבסוף שהרי אינו רוצה להשתמש עמו לפסח, (או לשאר ימות השנה כשמגעיל כלי איסור).
טז) כנ"ל בהערה הקודמת.
יז) כ"כ ה"ב"ח (שם) וטר"ז (סק"י) וביאר הטר"ז (שם) הטעם שבשעה שמכשיר את היורה קודם ההגעלה, ממנ"פ אין צריך לחוש לבליות שבשפת הכלי, דאם מי ההגעלה אינם מפליטים משפת
הכלי בליות החמץ אז גם אין חשש שיכנסו הבליות שיש שם אל הכלים שמגעיל, ואם מי ההגעלה מפליטים מהשפה את הבלוע בה הרי כבר נפלט הבלוע בה קודם שיכשיר בה כלים וכשמגעיל בה
כלים אינו יוצא משם שום בליות ומסיים הטר"ז דעכשיו נהגו על צד היותר טוב לעשות שפה בטיט או להכניס בה אבן מלוכין עיי"ש, ובפנים כתבנו להקל בזה מכיון שכל הגעלה זוה הוא רק משום
חומרא אין צריך להחמיר בזה וכן סתם להקל בזה במשנ"ב (סק"ב כ"ט).
יח) יחן אתי' מ"ב ה"ב"ח (שם) (שהתקנו בהתה' ט"ו) וכן הוא בפוסקים לענין מגעיל בזמן האיסור (עיי' בטור בשם הגאונים הובא בטור"ן סק"ו ועיי' במשנ"ב סק"י)
יט) פשוט דהא מה ש"כ ה"ב"ח הניח שיש להגעיל לבסוף הוא רק משום שרוצה להשתמש עמו בפסח.
כ) עיי' בחתני (סי' תנ"ב סעיף כ"ב) שכתב דיכולין להגעיל היורה עם אותן המים שהגעיל הכלים הובא דבריו בכה"ח (סק"ב כ"ד) [אכן יש לעיין דלפי הביאור של ה"ב"ח למנהג זה, לכאורה ה"י צריך
להחליף במים חדשים, דהא המים שהגעיל הוי קבלו טעם מכלים שהגעיל ומים אלו אוסרין היורה והאין יכולין להכשיר עם מים אלו, וע"ע באו"ח (פ"ל ד"ן ס"ו) שמבואר להלכה כמ"ש בתניא אבל
כתב שם זה לפי דעת הרשב"ם אבל התניא לא סבירא לי' כן כמו שמבואר בדבריו בריש הסימן ועדיין צ"ע] ולמעשה בפנים כתבנו כמ"ש התניא שא"צ להחליף המים וכ"פ הגה"צ הרומ"ן שליט"א.
(כא) בי"ח וטר"ז (שם) ובא"ל ליכא הממנ"פ הניח (שהתה' י"ו) שאם לא יעשה שפה מטיט יש לחוש שלא פעל ההגעלה להשפה ולא נפלטו הבליות משם, ושוב כשיבשל בה הרבה פעמים בפסח
ימלאנו עם יותר מים וישוהו בו המים זמן רב ויעלו הנציצות לשם ויפלטו טעם החמץ שנאשר שם מהכלים.
(כב) דכל מה שאנו מגעילין כלים חדשים הוא רק משום מנהג וחומרא דפסח (עיי' לעיל הערה ט) וא"כ אם יגעיל אותו בכלי חמץ יפסיד יותר ממה שהריח, דעד עתה לא ה"י שם בליות כלל ועתה
אחר ההגעלה יש שם קצת בליות, ואף שעל פי הלכה רדאי שאין חשש על בליות הנ"ל דהרי יש הרבה נ"ט בר נ"ט וגם הוא נ"ט בפנים, מ"מ יצא שכרו בחפסידו, וכן מצאתי ש"כ בקונטרס שיעור קנה בשם
(פ"ד ס"ה), וכן מנהגה במקומות שמגעילין ליצור שיש יורה מיוחד להגעלת כלים חדשים. וע"ע בא"ה ס"ק ל"ט.
ומה שכתבנו שאם מגעיל בכלי של פסח א"צ להגעיל היורה לבסוף כן מסתבר מכיון שכל ההגעלה הוא רק לחומרא א"צ להחמיר כ"כ לחומרא זה, וכ"פ הגה"צ הרומ"ן שליט"א.
(כג) תרומת האשן (סי' קל"א) רמ"א (סי' תנ"ב סעיף א') ושאר אחרונים.
(כד) דהיוו כלים שרוב תשמישן בכלי ראשון כמ"ש הפמ"ג (א"א סק"א) ושאר אחרונים, וערו"ש בפמ"ג דנסתק מה הדין במאכלים שבישל כבר בכלים אלו שנגעלו ע"י מים שלא העלו רתיחה
והובא דבריו במשנ"ב (סק"ח), אכן התניא (סעיף ג') כתב שהמאכל נאסר אף בדריעבר עיי"ש.
אמנם כלים שרוב תשמישן הוא ע"י עיורו או כלי שני כ' האחרונים (חק יעקב סק"ו א"ר סק"ו תניא סעיף ב' מ' משנ"ב סק"ח) ללמד זכות דמהני הגעלה במים שהדי סולדת בהם אף שלא העלו אבעבועות, וכל
זה בדריעבר אבל לכתחלה יש להחמיר שגם בכלים אלו צריך שיהא מעלה אבעבועות וכמו שכתב הפמ"ג (מ"ז סי' תניא סק"ב וסק"י י"א) וכ"כ במקור חיים (סי' תניא ביאור סק"ב ב), וע"ע בתניא (סי' תניא סעיף י"ד -
לענין טיב).
(כה) תרומת הדשן (שם) חק יעקב ו"א ו' תניא (שם).

אופן הכנסת הכלים להיורה

(ז) אע"פ שמעיקר הדין יכול להגעיל הכלי להצאין, דהיינו שמקודם מכניס חציו האחד להיורה, ואח"כ חציו השני¹, מ"מ טוב יותר להגעיל כל הכלי בבת אחת, ומטעם זה נכון לדקדק שלא יכנסו עם צווענגל במים, משום שחלק הכלי שתחת הצווענגל לא נגעל עכשיו [וצריך לסבב הצווענגל אח"כ] אלא יניחנו לתוך סל [קארב] ויכניסו כולו להיורה, או ישליך כל הכלי להיורה, ואח"כ יוציאנו² (ע"י צווענגל, או בידיו המלוכשין עם הענטשעך המיוחד לדברים המים).

(ח) ואם אינו יכול להגעיל כולו בבת אחת, יכול להגעילו להצאין, דהיינו שתופס הכלי במקום אחד, ומכניס צד האחר בהיורה, ואח"כ מוציאו ותופס מקום הנגעל (בצווענגל או בידיו המלוכשין עם הענטשעך כנ"ל) ומכניס צד האחר להיורה³.

(ט) בין שמועיל כולו בבת אחת ובין שמועיל להצאין, צריך ליהדר שהמים יגיעו בכל מקום שבכלי, וגם בהירות של הכלים⁴, ומה"ט יזהר שלא להכניס כלי כשפיו פונה למטה, שאז לא יכנסו המים הרותחים לתוך הלל הכלי⁵, אלא יכניסו כשפיו פונה לצדדים באופן שהמים יכנסו בכלול.

=====

כו והיינו כשמועיל קודם שעה חמישית וכמבואר בשר"ע (סי' תניא סעיף י"א).

(כז) טו"ז (סק"ה) הובא דבריו במשנ"ב (שע"ש ס"ק כ"ח), וע"ע בחק יעקב (סי' ט"ז) בשם אר"ה (כלל ג"ח דין ס"ג) ותניא (סעיף כ"ז).

(כח) ע"י לעיל בהערה כ"ד, (ופשוט דכ"ז לענין הגעילה אבל בטבילת כלים לא עלתה לו הטבילה בכה"ג וכמ"ש הפ"ח סי' ק"ב סק"ב בשם החכמי"א).

(כט) שו"ע (סי' תניא סעיף י"ב) לא מבעיא בכלי מתכת דיש פוסקים דסבירא להו דמכין דאמרינן לגביי' הם מקצתו חם כולו א"כ היותו בלועות מחמץ, ודאי דצריך להגעיל היותו, אלא אפי' בשאר מיני כלים צריך להגעיל מחשש שמא נפל על היד פעם אחת חמץ רותח, ומהאי טעמא אם אי אפשר להכניס לתוך היורה מחמת גדלם סגי לערות עליו מים רותחין מכ"ר עיי"ש באחרונים.

ודע דאם יש סדק וכדומה במקום שמחובר היד לכלי ויש לחוש שיש שם חמץ בעין (וכן הוא ברוב הפעמים ודבק בעין) אינו מועיל הגעלה וצריך ללבוש מקום הסדק בליבוץ קל (ע"י לעיל בסעיף ד' ה').

(ל) ע"י ביר"ד (סי' ר"ב סעיף ו') דאף לענין טבילה לא מהני באופן זה.

(לא) שו"ע (סי' תניא סעיף ו'), וכתבו הפוסקים דאף שהמים נכנסו גם במקום שנוגעים זה בזה, וכמו שמצינו מהאי טעמא לענין טבילת כלים דאין הנגיעה נחשב לחצוצה וכמבואר ביר"ד (סי' ק"ב סעיף ב' וסי' ר"א סעיף ט'), מ"מ כאן צריך שיוגע רתיחת המים לשם וזה אי אפשר כשנוגעים זה בזה.

(לב) וצריך והירות יתירה אם עושה כן שיעלה המים אבעבועות בכל שעה כנחבאר לעיל (סעיף ט"ז).

(לג) טו"ז (סי' תניא סעיף ב') חק יעקב (סי' ה') תניא (סעיף ד') משנ"ב (שער הציון סק"ג).

(לד) שו"ע (סי' תניא סעיף ד'), יר"ד סי' קכ"א סעיף א'), והטעם שכתבנו כתבו הפוסקים שם (ותיע' בגר"א ס"ק כ"א שכ' טעם אחר עיי"ש).

ובריעבר אם לא שטף כ' האחרונים (חק יעקב ובתניא ועוד) דליכא חשש דהא הוא קודם שעה חמישית והוא אינו בן יומן (ולפלא מה שהביא הירדכי חשבוה יר"ד סי' קכ"א ס"ק מ"ה בשם שו"ת משכן בצלאל את מ' דהשטיפה מעכב אפי' בדיעבד בכלי אסור עיי"ש ולא ציין שזו נגד כל האחרונים כאן באו"ח וצ"ע).

הגליון הזאת נתנדב ע"י ידידנו מוה"ר יצחק פעדער שליט"א לע"נ אחותו הענדל בת ר' דוד יעקב ע"ה - נפטרה כ"ה אדר

להערות והארות אפשר לפנות : 845 662 4936 או ע"י הפעקס : 845 781 7213

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד ז')

ויש לפרש בזה שאלת הכן, והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם, ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל, ויש להבין השאלה והתשובה. ולפי דרכינו הכוונה כי התינוק רואה את אביו איך שהוא עורך את הסדר ומקיים מצות הלילה ברשפי אש קודש והתלהבות, מצות סיפור יציאת מצרים ומצות אכילת מצה, והוא רואה עבודה שבלב באמירת הלל בהתלהבות דקדושה, והבן שואל ומתמה מה העבודה הזאת לכם, רמו על עבודה שבלב באמירת הלל וקיום כל מצות הלילה, לאיזה צורך הוא בכל הטירחא וגיעה באש התלהבות, ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, דסגולת העבודה באש קודש הוא לנגוף את מצרים ולכלות כל הדינים והמקטריגים מעל בני ישראל, וזה אי אפשר רק על ידי קיום מצות ה' בהתלהבות, שעל ידי זה יכולים להשפיע מפלה לכל הצרים ומעיקים את בני ישראל.

ובדרך זה יל"פ בזה מה דאיתא בזה"ק (פ' תצוה קפג:) דבזכות מה שישיראל אוכלים מצות בפסח ניצולין בדין בראש השנה, ולפי דרכינו הכוונה כי ביום ראש השנה העבודה עלינו לערוב את השטן שלא יוכל לקטרג על בני ישראל, ועל ידי מצות חודש האביב שקיימו ברשפי אש, יכולים לבהל את השטן, כי הוא גירא בעינא דשטנא, ועל ידי זה מערבים ומנצחים את השטן וכוחות הקליפות.

והשי"ת יתן לנו כח והזכיה שנזכה לקיים כל המצות כרבעי למיהוי, באהבת ה' וברשפי אש לפני הקב"ה, ועל ידי זה יהיה בידינו לאכול את הבשר, לכלות כל הדינים השורה ל"ע על בני ישראל, והוא על ידי צלי אש, בקיום המצות בהתלהבות ובאש קודש לפני הקב"ה, ושואלין ודורשין שלשים יום קודש חגג, ועלינו להתכונן לחג הקדוש הבא לקראתינו לשלום בהכנה דרבה, ונזכה לקיים בהם מצות הקדושות המביאים קדושה על כל השנה, השי"ת יעזור שנזכה לקיים מצות מעשיות כפשוטו וכלכלתו בהתרוממות הנפש ובחיות קדושה ברשפי אש, וכל המצות ישפיעו לבני ישראל ישועות ורפואות וכל מילי דמיטב, עיני כל ישראל צופיות ומיחלות לישועה מן השמים ישועה כללית וישועה פרטית, ונזכה כולנו להוושע בכל צרכינו, ונזכה לישועה שלימה ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

BEIRACH MOISHA

183 Wilson Street
Suit 119

Brooklyn NY, 11211

Email:

beirachmoisha@gmail.com

ועד להוצאת

ספרי ברך משה

על התורה, על המועדים, ועל סוגיות הש"ס

Tel 347-385-9580

Fax 718-384-2557

בשמחה רבה הננו מודיעים בזה שכעת נדפס מחדש

ויש להשיגו אצל כל מוכרי ספרים

ההפצה ע"י:

כפתור ופרח

718 599-5104

פאר גרעסערע באשטעלונגען

פון בתי מדרשים און מוסדות רופט:

615-658-4896

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת ויקה"פ (החודש) תשס"ט לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויקה"פ משה את כל עדת בני ישראל ויאמר
אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם,
ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם
קודש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת,
לא תבערו או בכל מושבותיכם ביום השבת.

(ב) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד
על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן.
ופירש"י משכן משכן שני פעמים רמז למשכן
שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל.

ואפ"י על פי מה דפליגי במסכת בבא קמא (דף
כב.) רבי יוחנן אמר אשו משום חציו, וריש לקיש
אמר אשו משום ממונו, והקשה בנימוקי יוסף (שם)
למ"ד אשו משום חציו, שנחשב כאילו בידו הבעיר
בעצמו לכל האש, אם כן היכי שרינן ערב שבת עם
חשיכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת
בשבת, הא נחשב כאילו הבעיר הוא בעצמו הכל
בשבת, וקל וחומר הוא ממבעיר את הבעירה שחייב
אע"פ שהוא לא נתכוין להבעיר גדיש של חבירו כלל,
והכא עיקר כוונתו היא שתדליק ותלך בשבת. ותירץ
דהא דמחייב באשו משום חציו, הוא משום דהוי
כוורק החץ, שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה
שעה נעשה הכל, ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן
ולהבא, וכן הדין לענין שבת, דכי אתחיל מערב שבת
אתחיל, וחשיב כמאן דאגמריה בידים בההוא עידנא
דלית ביה איסור, עכ"ד.

ובזה כתב בתכלת מרדכי בפרשתן (אות ד)
לפרש מאמרם (במרד"ר פ"ב ס"ג) נתקשה משה
במחצית השקל עד שנטל הקב"ה מטבע של אש
מתחת כסא הכבוד ואמר לו כזה יתנו. כי הנה נודע
מאמר החכם (הובא בעקידה שעו ה) ההתחלה הוא
יותר מן החציו, והנה הבא לטהר מסייעין אותו (יומא
לח.) ונתקשה משה כי אחרי ששיגו השלימות בעור
ה' לא על שמם יקרא, אולם הרי קי"ל אשו משום
חציו, ואף המדליק ברשותו והלך למרחוק הכל נקרא
על שמו כמבואר בנימוקי יוסף, וכן שלימות הנפשי
הנקרא (משלי כ כז) נו ה' נשמת אדם, אם יבא לטהר,
אז גם מה ששיג אחר כך שלימות בעזרתו ית"ש, גם
הוא על שמו יקרא, ולזה הראהו מטבע של אש,
עכ"ד.

ועל פי זה אמרתי לבאר הא דאיתא במס' פסחים
(דף ג:) אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם
בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא
לשמה בא לשמה. ביאור הדבר, דכיון דעסק התורה
והמצות נקרא אש כדכתיב (ירמיה כג טז) הלא כה
דברי כאש, אמרינן אשו משום חציו ונחשב מעיקרא
סוף מעשה כאילו גם המחשבה תחילה היתה לכך,
וכיון דלבסוף יבא לשמה, גם המעשה בשעת
ההתחלה נחשב כאילו היתה לשמה, ולכן מותר
להתחיל בעבודה שלא לשמה כיון שלבסוף יבא
לשמה.

והנה להלן כתיב (לו ג) והם הביאו אליו עוד
נדבה בבוקר בבוקר, הענין שהביאו נדבת המשכן
בשני ימים, יש לומר דהנה רש"י כתב ויקחו לי

ואהבת ה', להנדבות שנתנו פשוטי עם בבוקר ראשון
שהיה בבחינת שלא לשמה, כי אצל הקב"ה כולם
חשובים, והביא ראייה לזה ממשכן העדות שנתמשכן
בעונותיהם של ישראל, דחזינן בחורבן ביהמ"ק
דאזלינן בתר ההתחלה ומתאבלין בתשיעי כיון
שהתחיל בו ליחרב אף שהגמר היה בעשירי, הכי נמי
עבודת בני ישראל אף שרק הגמר הוא בבחינת
לשמה, גם ההתחלה שהוא שלא לשמה נחשב כאילו
היה לשמה, כיון שלבסוף יבא לשמה, ולכן פקד
משה נדבות כל בני ישראל.

*

אמנם יש לפרש בדרך אגדה דברי רבי יוחנן
אשו משום חציו, על פי מה שפירש בנועם אלימלך
(פ' בא) הכתוב ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש,
דהנה הבשר הוא רמז על הדינים כנודע, בלילה הוא
הגלות המר, וזהו הפירוש ואכלו את הבשר בלילה
הזה, שיבטלו את הדינים ויכלו אותם בגלות המר
הזה, על ידי צלי אש, צלי הוא לשון תפילה, והיינו
על ידי תפילה בתמימות, עכ"ד. וזה שאמר רבי יוחנן
אשו משום חציו, דרשפי אש שלהבת יה שהאדם
מקיים בהם המצות, משום חציו, כי הוא גירא בעינא
דשטנא מה שהאדם מקיים את המצות באש
התלהבות, והן הן הכוחות שיש לבני ישראל לכולת
כל הדינים ולהמתקם.

ויש לפרש בזה המדרש (הובא בדמשק אליעזר)
בזכות ואכלו את הבשר בלילה הזה (שמות יב ח),
בזכות זה (אסתר ו א) בלילה ההוא נרדה שנת המלך,
והקשו המפרשים הלא בימי אחשוורוש היו בגלות
ולא הקריבו את הפסח, ואיך נעשה להם נס בזכות
אכילת בשר הפסח. אך הכוונה הוא לפי דרכינו על
כח התפלה בצלי אש, כי מרדכי ואסתר כנסו כל
היהודים והתפללו לה', וכדכתיב ויעזק זעקה גדולה
ומרה, והתפללו אל הקב"ה ברשפי אש, ועל ידי זה
אכלו את הבשר בלילה הזה, שנמתקו הדינים וזכו
לישועה.

ובדרך זה יש לפרש מה שכתב רש"י שהראה
הקב"ה למשה מטבע של אש, כי מטבע רמז על
עבודת התפלה שהוא מטבע שטבעו חכמים. שהראה
הקב"ה למשה רבינו הכח של עבודת התפלה ברשפי
אש לפני הקב"ה, שעל ידי זה יכלו כל הדינים.

ובפרום עלינו החודש אשר ישועות בו מקיפות,
הנם ימים המבורכים המסוגלים להשפיע לבני ישראל
ישועות ורפואות וכל צרכיהם, חודש קדוש מסובב
במצות קדושות, מצות דאורייתא מצות דרבנן ומצות
מדברי קבלה שתקנו חכמי ישראל, עוד מעט יקיימו
מצות ביעור חמץ באש קודש, ואמרו חז"ל בריש
פסחים אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור
הנר, רמז על קיום מצות ביעור חמץ שצריך להיות
ברשפי אש שלהבת יה, ויש להמליץ בזה לשון חז"ל
(פסחים ה.) אין ביעור חמץ אלא שריפה, דמצות
ביעור חמץ צריכים לקיים באש התלהבות. וכמו כן
אפיית מצות מקיימים ברשפי אש שלהבת יה.

(המשך בעמוד ה)

תרומה, לי לשמי. כי נדבת המשכן היה צריך להיות
לשם שמים, אך בתחלה לא היו כולם בבחינה גבוה
ליתן נדבת המשכן לשם שמים בלי שום פניה, ולכן
הביאו עוד נדבה בבוקר בבוקר, דבבוקר ראשון
הביאו כולם, אף שלא היה תרומתו של כל אחד
לשמה, ומתוך שלא לשמה באו לשמה, ולזה זכו
בבוקר השני לבא למדריגת לשמה, והביאו נדבתם
בלי שום פניה אך ורק כולו לשם שמים, וחשיב להם
הקב"ה למפרע גם בוקר הראשון כאילו היה לשמה.

ובזה יתבאר הכתוב ויקהל משה את כל עדת בני
ישראל, קיבץ את כל ישראל הן הבני עליה שבודאי
הביאו נדבתם בבוקר ראשון לשם שמים, והן
הפשוטי עם אשר בבוקר השני באו למדריגת לשמה,
ולמען לא יפול לבכם בקרבם להצטער על עבודתם
שהיה ביום ראשון שלא לשמה, לזה אמר להם אלה
הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, דציווי ה' הוא
לעשות אותם, לקיים מצותיו חוקיו ומשפטיו אף
במדריגת שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה בא לשמה,
ונוסף לזה גם מה שעשה שלא לשמה יתהפך להיות
בבחינת לשמה, והביא ראייה לזה משמירת שבת
קודש, דכתיב ששת ימים תעשה מלאכה וביום
השביעי יהיה לכם קודש וגו' לא תבערו אש בכל
מושבותיכם ביום השבת, דאיכא לאו של הבערת אש,
ומכל מקום ששת ימים תעשה מלאכה, וגם מותר
להדליק את האש בערב שבת עם חשיכה, ואף שהאש
הולך ודולק ביום השבת, מכל מקום הכל נקרא על
שם ההתחלה שהדליק בערב שבת, וכמו כן הוא
בעבודת ה' ברשפי אש שלהבת יה, אף שתחלת
העבודה לא היה לשמה, מכל מקום כיון שלבסוף בא
לשמה, גם תחלת העבודה נחשב כאילו היה לשמה.

ובחינה זו מצאנו גם בחורבן בית המקדש,
דאיתא בגמרא (תענית טז.) אמר רבי יוחנן אלמלי
הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי, מפני
שרובו של היכל בו נשרף, ורבנן, אתחלתא
דפורענותא עדיפא. ולפי סברת הנימוקי יוסף יובן
היטב, כי מאחר שבהדלקת אש אזלינן בתר ההתחלה
ונחשב כאילו הבעיר הכל מתחילה, לכן אזלינן בתר
ההתחלה ומתאבלין בתשיעי כיון שהתחיל בו ליחרב,
ונחשב כאילו כל הבית נשרף בט' בשעת ההדלקה.
(ועיין בבני יששכר טבת מאמר יד אות א.)

ובזה יתבאר הכתוב אלה פקודי המשכן משכן
העדות אשר פקד על פי משה, כי משה רבינו פקד כל
נדבות המשכן שנתנו כל בני ישראל, ולא חילק בין
נדבות שנתנו הבני עליה לשם שמים באש קודש

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

אמירת הקרבנות בכל יום

בגמרא (מגילה לא) אמרו שבשכר הקרבנות יש קיום לכלל ישראל, ואף בזמן שאין בית המקדש קיים, אמר הקב"ה לאברהם אבינו כבר תקנתי להם סדר הקרבנות שכל זמן שקורבן בה מעלה אני עליהם כאילו מקריבין לפני קרבן, ואני מוחל להם כל עונותיהם. ועל פי זה נתייסד המנהג לומר בכל יום פרשת התמיד וסדר המערכה ועשיית הקטורת, וכתבו הפוסקים שפשוט שמי שיועד ספר מצוה עליו ללמוד בגמרא פירוש הלכות הקרבנות, וכן הלשון במסכת מנחות (דף קי.) שכל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, והכוונה שמתעסק להבין פרטיה ודיניה, ולא די אמירת התיבות לבד.

ואיתא בפוסקים שבאמירה שאומרים קודם התפלות, כדי שיחשב כאילו הקריבו ממש, צריכים לדקדק בכמה דקדוקים כהלכות הקרבת הקרבנות עצמם. א. שצריך לומר פרשת התמיד אחר עלות השחר כיוון שאין הקדבת קרבנות בלילה (ש"ע א"ח סי' מז ס"ג). ב. אם כבר אמר פעם אחת את הקרבנות, ורוצה לומר פעם שניה, יכוון כקורא בתורה, כדי שלא יהיה נראה כאלו מקריב שני תמידים (שם סי' מח ס"א בה"ה). ג. אין אומרים מזמור לתודה בשבת ויום טוב, כיוון שאין תודה קריבה בשבת ובי"ט, ולא בערב פסח ובחוק"מ פסח שאסור להקרבה מחמת חמץ שבה, ולא בערב יום הכיפורים שאין מקריב תודה כי ממעט מזמן אכילתה שהיא יום ולילה וכאן אסור לאכול בלילה (שם סי' נא ס"ט). ד. בקטורת צריך לומר מתוך הספר שמא ידלג תיבה אחת, והרי אומרים ואם חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה, והתפלה היא במקום הקרבן (הובא בפוסקים בשם ש"ת מהרש"ל

סי' סד). וראה עוד מגן אברהם (סי' א ס"ק ח) לענין קדמת אמירת פרשת חטאת לפני עולה כיוון שבבית המקדש חטאת קודמת לעולה, ומסיק שאמירה אינה בהקרבה כיוון שאין ודאי שמוחבב בחטאת, והאריכו הפוסקים לדון בזה, ו**בחקרי לב** (א"ח סי' א) הביא בשם השמלה **חדשה** שכיון שאינה אלא קריאה לא דקדוק לעשות בה הכל כמו בהקרבה.

ויש שכתבו שהנשים שטרות מאמירת פרשת התמיד בכל יום, כיוון שאמירתו היא כנגד הקרבת קרבן התמיד, ולנשים לא היה בו חלק כיוון שהיה נקנה ממעות מחצית השקל והנשים אינן שוקלות מחצית השקל (אפקיפי מגינים סי' מז ס"קה דף סא טור א). אך בס"ז (סי' מז ס"ק) מבואר שגם נשים אומרות פרשת התמיד, ושעל כן יכולות הן לברך בברכות התורה.

אזהרות לאפיונות מצות

תקנות לבתי מצה בעקרייען שכתב רבינו זצ"ל בסטמאר נדפס ברשת דברי יואל ח"ב הבאנו כמה תקנות השיך להמון עם

(א) המרדה צריך להחליף אחר כל מיידע, כי אחר שנותנים עליה איזה מצות בתנור ונתחמם קצת ויכלו המצות להתחמם מהמרדה טרם יבואו להתנור.

(ב) יזהרו לנקות הוואלגער-העלצער אחר כל מיידע ולהשגיח בעיני פקידא שלא ישאר משהו עיסה על העין אחר הנקיון. ויהיה לכל אופה וואלגער-העלצער כפלים מהאנשים העוזרים להמצות, כדי שיהיה די להחליף בכל עת שהוואלגער-העלצער אינם מנוקים מעיסה (סימן תנ"ט סעיף ד' ובג"כ).

(ג) הלש והמגלגלין וכל העוסקין בהמצות, יזהרו שיחטבו מקדם ציפורני ידיהם. גם יזהרו להגביה הבתי ידיים שקורין ארבעל לבל יגעו בהמצות. וגם במקום העמידה אצל השלחן לגלגל המצות, יזהרו שלא יגעו בבגדיהם אל המצות.

(ד) יזהרו ביותר שלא יהיו יותר עוזרים להמצות מכפי

מספר המצות שיקבל התנור בפעם אחת, כדי שלא תצטרך שום מצה להמתין בלי עסק. ושלא למהר בהתחלת לישת המיידע אם הוא באופן שלא יהיו נגמרים עדיין ממיידע אחד בעת שמתחילין להביא המצות ממיידע שני ולא יהא יקום להושיב בתנור ומצטרך להמתין. ועגמוזו הקן המביאים המצות ממקום שעורכין למקום הרעדלין ומשם אל התנור בלי שום שהייה. ולא יביאו אל הרעדלין הרבה מצות בפעם אחת, שלא תצטרך איזה מצה להמתין בלי עסק מחמת שלא יוכל לעסוק בהם בפעם אחת. ואם מרובים הם עוזרי המצות, יהיו גם רעדליים יותר.

(ה) כל העשיות שבהמצות וגם שאיבת המים והבאת הקמה והמים לבית האופה והכשר התנור וכל הדברים הנוגעים להכשר המצות מתחלה ועד סוף, יהיו נעשים רק על ידי

משיגיה על כל פרט ופרט ולא זולתו. ואין צריך לומר שלא להתחיל לאפות קודם ביאת המשיגית. ולא יהא על המשיגית שום עבודה אחרת, ועבודתו יהיה רק השגחתו על הכל שיהיה נעשה בהכשר ויתרון עפ"י דתה"ק (פמ"ג סימן תנ"ט א"א ס"ק ד', י"ט"פ שם אות כ"ב).

(א) המשיגית יהיה איש אשר רות בו ירא וחרד לדבר ה' שלא יהא נקל בעיניו שום פרט מהאזהרות, ויוכל לצאת ולבוא ולהשגיח בעין ביקורת בלי לאיות ועיפיות ולא יתעצל בשום דבר (עיין פמ"ג א"א רס"י ת"ס).

ובזכות זה יחוננו את תג המצות, בחדוה ובדיעות.

הסופות והשלמות למאמרים הקודמים

(א) בפ' תשא באוצר הגנוז הובא מ"ש ברשת מנחת אלעזר (ח"א סי' ט) בדבר התמוה בספ"ק אוהח"ק ובענין מה ש'כ' בדוחק לתרין בספ"ק אוהב ישראל ור' א' עמד לפניו ואמר לי תירון מספיק והשיב לו הרה"ק מאפטא ז"ע שאם יזכה להדפיס עוה"פ ספרו אז ידפיס שמה התירון הנכון.

הנה ברשת מנחת אלעזר שם מסיק על זה שאין לו מציאות, שחס' ישראל אותה נדפס פעם ראשונה מת"י בזיטמיר קרוב לזמנינו (בשנת תרכ"א) והגה"ק זצ"ל ממעיזבו נפטר עוד בשנת תקפ"ה כנודע ותמהני על המדפיסים לרבים שקר הדיוע לכל.

(ב) בפ' ויקה"פ באוצר הגנוז הובא שאלה הלכה במי שמויק לו אכילת תמין בשבת, ראוי לציון מ"ש **בחדושי מהרי"א** (נדריים מט) ז"ל, ועובדא שמעתי מפי כ"ק מו"ח הרב הצדיק המפורסם קדוש וטהור, חסידא ופרישא נר ישראל מופת הדור, ע"ה פ"ה וכו' **מ"ן ר' ישעי' שטיינער זצלה"ה** ז"ע ועכ"י, שסיפר בשם רבו הגה"ק מליסקא **בעל אך פרי תבואה** זצלה"ה ז"ע ועכ"י, שפעם אחת בא לפניו איש אחד והתנצל לפניו כי המאכלי שבת, הדחינו הטשאלניט מקלקלים את הקיבה והאיצטומא שלו הנקרא בלשון אשכנז מאגנין, והשיב לו הגה"ק **בעל אך פרי תבואה**, כי מאכלי שבת אין מקלקלין את הקיבה שלו, רק מאכלי חול מקלקל אותה, כי באמת מאכלי שבת יש בהם ברכה, וזנין אותו על יום או יומים אחר השבת, ולא יצטרך לאכול אחר כך ביום א' וביום ב', כי המאכלים של שבת זנין אותו עד זמן זה, אבל הוא אינו נזהר בזה, ואוכל אחר כך ביום א' וב' ועל ידי זה מתקלקל המאגנין וקיבה שלו, נמצא דמאכל של יום א' וב' בחול מקלקלין אותו ודפח"ח.

(ג) כהוספה על המאמר בתולדות הרה"ק ר' וועלוועלע מזבאריז, ע"י בספר דברי תורה להרה"ק ממונקאטש זצ"ל, ז"ל, שמעתי מבית אבי הק' ז"ע כאשר ב"י זקני הקדוש מהרה"ק ז"ע בעל בני יששכר בלבוב על לילה א' אצל הרב הקדוש המפורסם בתמימותו וחסידותו מהר"י וואלף ז"ע מזבאריז (שה"י אז זמן רב בלבוב בהנפש בסיעותיו ללובלין לקבל פני החוזה הק' הרבי מלובלין ז"ע והדברים ארוכים ואכמ"ל) וקדוש זקני דיבר אתו הרבה ענינים שונים בלילה ההוא עד זריחת השמש וסיפר הרבה מענינים נפלאים אשר ראה ודיבר עמו הצדיק הלז המפורסם בתמימות ואמר עליו בעל בני יששכר הג"ל כי יש לאותו צדיק "חכמת שלמה" כי אם ה' אחר מתנהג ומדבר בתמימות ביותר כזה וחסר לו מחכמת שלמה אז ה' ח"ו שקרן גדול שאין כמוהו לצבוע תמימות כזה אלא שהוא חכם גדול ונפלא כנ"ל ע"כ יודע לכלכל דבריו במשפט ולכוין התמימות באמת ומה עמקו מחשבותיו בעומק חכמתו גם שניהם יחדיו עכ"ד.

לענין הרה"ח מוה"ר **מרדכי ב"ר שלום יצחק** ע"ה (שערה) וזוגתו האשה החשובה מרת **סילקא ב"ר צבי** ע"ה (שערה) הרב החסיד מוה"ר **צבי ב"ר יצחק ז"ל** (ראזנבערג) הרה"ח ר' **חיים משה ב"ר יוסף ארי' צבי** ע"ה (מאראקאוויטש) הרה"ח ר' **אברהם ב"ר אהרן משה יודא** ע"ה (שלאגער) האשה"ח מרת **שינדל** ע"ה ב"ר **מרדכי נ"ח** (לאנדא) הרב החסיד מוה"ר **דוד יעקב ב"ר ברוך** ע"ה (פעדער) וזוגתו האשה"ח מרת **רבקה** ע"ה ב"ר **יצחק** ע"ה (פעדער) האשה"ח מרת **יוכבד** ע"ה ב"ר **עמרם** שליטי"א (טויב) הרה"ח מוה"ר **משה יודא ב"ר שמואל** ע"ה

ענינים...

רק מן הבהמה אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה.

לפרשו, דבפי' בא כתוב גם טפכם ילך עמכם, וכוונת פרעה ה"י לומר, דילכו עמהם הטף ומהם יקריבו קרבנות שהיא הדבר המובחר והחשוב שלהם, וז"פ כי יקריב "מכם" קרבן, אל תחשובו כפרעה להקריב הטף אל "מן הבהמה".

יד משה

ד' יסודות

וכל קרבן מנחתך במלח תמלה. ולכאורה הא כלל הקרבנות ה"י צריכים מלח, ונ"ל דאיתא בשם הארי"י ז"ל, דעיקר ענין הקרבן הוא לתקן יסודות הבריאה שהחוטא פגם, להכי חייב להיות הקרבן מכל ד' יסודות הבריאה דח"מ - מלח הוא **דומם** - נסחים מענבים הוא **צומח** - קרבן בהמה הוא **חי** - והכחן המקריב הוא **מדבר** - אבל במנחה חסר יסוד חי וה"י הוה אמינא דגם מלח לא צריך, להכי מפרש מנחה גם בזה הו"י ד' יסודות, דהוי כאילו מקריב נפשו נפש שלו ויש ג"כ חי.

מלא העמר

לסיים בטוב

מכל אשר יעשה לאשמה בה. הנה ה"י המנחה מקדם כשהבעל קורא מסיים הפרשה לאשמה בה, ובכדי שלא לסיים בדבר רע, ה"י אז כל הציבור עומדים וקוראים בקול רם ל"אל א"שר ש'בת מ'כל ה'מעשים ב'יום ה'שביעי שהוא ה"ר"ת של **לאשמה ב"ה**.

מאור ושמש בשם הגה"ק ר"ר מענדל מרימנעב זצ"ל

מנין השנים

יקריב מכם קרבן לה'. עולה תת"ל, מנין השנים שעמדו ב' בתי מקדשים, הראשון ת"י והשני ת"י, רומז להם אשר זמן כזה יקריבו את קרבנם.

אמרי טעם

כל ישראל ערבים

אדם כי יקריב מכם. י"ל דתיבת מכם נראה כמיותר, אלא שכל יחיד צריך לשוב גם על חטא רבים מצד ערבות שכל ישראל ערבים זה לזה, וכמו שהשיב הרמב"ם לאחד ששאל לו האיך יתוודה בסדר היודיו על חטאים שלא חטא מעולם, והשיב שצריך להתוודות מטעם ערבות.

בית אשר